

18.3.2025

OIKEUSMINISTERIÖLLE

ASIA: Hallituksen esitys rikoslain 16 luvun muuttamiseksi (sinivilkkusabotaasi)
VIITE: Lausuntopyyntö VN/16832/2024

Pyydettyinä lausuntona Suomen syyttäjäyhdistys ry (myöhemmin SSY) esittää seuraavaa:

Yleistä

SSY kannattaa lähtökohtaisesti hallituksen esitystä rikoslain 16 luvun muuttamiseksi. Poliisin, pelastustoimen ja ensihoidon häiriötöntä toimintaa on perusteltua suojata rikosoikeudellisin keinoin.

Rangaistusasteikot

Esitetyt rangaistusasteikot poliisi- tai hälytystoiminnan vaikeuttamisessa ja poliisi- tai hälytystoiminnan haittaamisessa ovat nähdäksemme ovat perusteltuja. Vastaavan kaltaisten rikosnimikkeiden rangaistusasteikot puoltavat esitetyn kaltaisia rangaistusasteikkoja.

Tunnusmerkistöjen selkeys

Esityksen sivulla 46 todetaan, että ”poliisi- tai hälytystoiminnan vaikeuttaminen voi toteuttaa esimerkiksi pahoinpitelyrikoksen tunnusmerkistön, johon nähden poliisi- tai hälytystoiminnan vaikeuttamista koskeva säännös olisi ensisijainen.”

SSY katsoo, että esitystä tulisi tältä osin selkeyttää, koska kyse on muutoksesta vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön. Vakiintuneesti on katsottu, että rikoslain 16 luvun 1 §:n mukainen virkamiehen väkivaltainen vastustaminen sisältää lievän pahoinpitelyn, jota ei näin ollen lueta syyksi erikseen, mutta tavallinen pahoinpitely tai törkeä pahoinpitely luetaan syyksi erikseen (esim. HE 6/1997 vp s. 62, KKO 1975 II 71 ja KKO 1986 II 1). Perinteisesti on edelleen katsottu, että samalla teolla tehdyt pahoinpitelyrikokset yksiköidään kohdehenkilöiden lukumäärän mukaan. RL 16:1:llä annetaan erityissuojaa lähinnä virkatointen häiriöttömälle hoitamiselle, joten virkamiehen väkivaltaista vastustamista ei yksiköidä kohteena olleiden virkamiesten lukumäärän mukaan vaan sillä perusteella, tapahtuiko vastustaminen ajallisesti ja paikallisesti

samalla kertaa. Virkamiestä itseään ei ole myöskään ollut tapana pitää RL 16:1 mukaisen rikoksen asianomistajana.

Edellä mainittuun nähden nyt esitetty tunnusmerkistö vaikuttaa eroavan vakiintuneesta RL 16:1:n oikeuskäytännöstä ja -ohjeista, mitä ei nähdäksemme voi pitää perusteltuna. SSY esittää, että tunnusmerkistön toissijaisuuslauseke poistetaan tai esityksessä muuten selkeytettäisiin, miksi vallitsevasta oikeuskäytännöstä on tarkoitus poiketa.

Nähdäksemme myös lainkäyttäjän näkökulmasta esityksessä tulisi määritellä tarkemmin, mitä kaikkea tarkoitetaan poliisitoiminnalla ja hälytystoiminnalla taikka pelastus- tai ensihoitotoiminnalla.

Tavoitteiden saavuttaminen ehdotetuilla lainsäädäntömuutoksilla

Ehdotuksen tavoitteena on yhteiskunnallisesti tärkeiden toimijoiden, eli tässä tapauksessa poliisin, pelastustoimen ja ensihoidon häiriöttömän toiminnan suojaaminen.

SSY katsoo, että esitetyllä uudella rikosnimikkeellä poliisin, pelastustoimen ja ensihoidon häiriöttömän toiminnan turvaamiseen on mahdollista puuttua rikosoikeudellisesti ankarammin, jolla voi olla ennalta estävää vaikutusta.

Ehdotusten vaikutukset

Esityksessä arvioidaan, että ehdotus lisää jossain määrin käsiteltäväksi tulevia tapauksia syyttäjällä. Jotta ehdotetut muutokset toteutuvat myös käytännössä, edellyttää se syyttäjien koulutusta ja syyttäjän aktiivista toimintaa oikeuskäytännön saamiseksi ja sen vakiinnuttamiseksi. Tämä taas vaatii panostusta ja resurssia Syyttäjälaitokseen.

Muuta

Oikeuskansleri, korkein oikeus ja syyttäjälaitos ovat jo lausuneet tarkemmin esityksen epätarkkuuksista, niiltä osin viittaamme heidän lausuntoihin.

Suomen syyttäjäyhdistys ry

Pia Mäenpää

Puheenjohtaja

Aleksi Turunen

Hallituksen jäsen